

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Opole, 16 lipca 2025 r.
PS.I.431.4.15.2025.JK

**Pani
Marlena Kornaś
Kierownik Ośrodka Pomocy
Społecznej w Krapkowicach
ul. Konstantego Damrota 2
47-303 Krapkowice**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Krapkowicach
ul. Konstantego Damrota 2, 47-303 Krapkowice

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2025 r. poz. 428); art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438 ze zm.); art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli:

- 1) przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹;
- 2) okres objęty kontrolą:** od 1 stycznia 2024 r. do dnia kontroli.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: od 4 czerwca 2025 r. do 6 czerwca 2025 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Jakub Krajewski** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Wojciech Medoliński** - Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Marlena Kornaś, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Krapkowicach, pełniąca tę funkcję od dnia 1 stycznia 2001 r.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

Pomimo nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli uznano, że nie mają one kluczowego znaczenia dla oceny skontrolowanych zagadnień, dlatego **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Krapkowicach² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;

² Dalej nazywany „OPS w Krapkowicach”.

- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- powoływania w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
- uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- wydawania przez organ decyzji częściowych bez jednoznacznego wskazywania, w jakim zakresie sprawa została rozstrzygnięta oraz bez pouczenia strony o rozstrzygnięciu sprawy w pozostałym zakresie decyzją odrębną, co narusza art. 9 k.p.a. w zw. z art. 104 § 2 k.p.a.;
- niewskazywania w decyzjach w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie na dzień wydania decyzji, co narusza art. 9 k.p.a. w zw. z art. 23 ust. 1a ustawy.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;

- sposobu i trybu postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stanu zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokości odzyskanych środków oraz przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 4 czerwca 2025 r. OPS w Krapkowicach przyjął **63** wnioski o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wydał **60** decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz **5** decyzji orzekających o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą OPS w Krapkowicach odnotował **3** przypadki pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341).

Na dzień kontroli w OPS w Krapkowicach nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację **46** postępowań (76,66%), zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu

alimentacyjnego oraz dokumentację 5 postępowań (100%) zakończonych wydaniem decyzji orzekających o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- 2) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 3) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 4) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy;
- 5) umorzenia przez organ właściwy wierzyciela należności, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy.

1. Prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

Burmistrz Krapkowic na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy upoważnił Kierownika OPS w Krapkowicach do prowadzenia postępowań oraz do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Zarządzenie Burmistrza Krapkowic z dnia 30 września 2008 r. nr 194/2008). Ponadto organ ten na podstawie art. 8b ustawy upoważnił Kierownika OPS w Krapkowicach do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach (Zarządzenie Burmistrza Krapkowic z dnia 30 czerwca 2010 r. nr 483/2010).

Do prowadzenia postępowań oraz do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jak również do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz do prowadzenia postępowań

i wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach Burmistrz Krapkowic upoważnił również Zastępcę Kierownika OPS w Krapkowicach (Zarządzenia Burmistrza Krapkowic: z dnia 5 maja 2016 r. nr 407/2016 oraz z dnia 5 maja 2016 r. nr 408/2016). Do prowadzenia postępowań oraz do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego (w przypadku nieobecności w pracy Kierownika OPS w Krapkowicach) upoważniony został również Kierownik Działu Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego OPS w Krapkowicach (Zarządzenie Burmistrza Krapkowic z dnia 6 maja 2013 r. nr 516/2013). Osobę tę Burmistrz Krapkowic upoważnił również do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach (Zarządzenie Burmistrza Krapkowic z dnia 12 kwietnia 2022 r. nr 888/2022).

W okresie poddanym kontroli na wniosek Kierownika OPS w Krapkowicach Burmistrz Krapkowic upoważnił pięciu pracowników Działu Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego OPS w Krapkowicach do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez prawa do wydawania decyzji w tych sprawach (Zarządzenia Burmistrza Krapkowic: z dnia 6 czerwca 2019 r. nr 144/2019, z dnia 6 czerwca 2019 r. nr 145/2019, z dnia 6 czerwca 2019 r. nr 148/2019, z dnia 14 lipca 2021 r. nr 688/2021 oraz z dnia 27 lutego 2024 r. nr 1341/2024).

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach, świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 1209,00 zł.

W 2 z kontrolowanych przypadków stwierdzono sytuację, w której doszło do przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Wówczas organ zastosował art. 9 ust. 2a ustawy i prawidłowo ustalił wysokość przysługującego stronie świadczenia.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W podstawach prawnych decyzji organ przywoływał przepisy k.p.a., ustawy oraz Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 134). Przepisy ustaw w niektórych przypadkach były przywoływane bez wyszczególnienia ustępów, paragrafów lub punktów danego artykułu, natomiast w przypadku wskazanego wyżej rozporządzenia organ w ogóle nie precyzował, jakie jego przepisy znalazły zastosowanie w sprawie.

Praktyka taka jest błędna, ponieważ podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego i materialnego wraz z powołaniem źródeł jego publikacji, natomiast w sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów, podzielonych również na litery. Brak wskazania, który z ustępów tego przepisu znajduje w danej sprawie zastosowanie narusza ten wymóg.

Jak stanowi art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a. jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. Organ I instancji wprowadził przywoływał przepisy, na podstawie których podejmował rozstrzygnięcie, niemniej nie przywoływał przepisów mających zastosowanie w sprawie dokładnie i prawidłowo - nie we wszystkich przywołanych przepisach organ wskazywał konkretne jednostki redakcyjne mające zastosowanie w sprawie. Za nieprawidłowe uznaje się także powołanie w decyzji administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania określonego jej przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji.

W orzecznictwie sądowo-administracyjnym wskazuje się, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji (m. in.: wyroki NSA z 8 kwietnia 1999 r., sygn. akt III SA 8192/98, z dnia 10 października 2007 r., sygn. akt II GSK 177/07). Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty lub paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to konieczne jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej tego przepisu (por. też drugą wyrok NSA z 24 kwietnia 1983 r., sygn. akt II SA 20/83, ONSA 1983/1, poz. 36). Nie jest wymagane przez komentowany przepis przytoczenie w decyzji wszystkich przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę do wydania decyzji. Te przepisy, których zastosowanie jest oczywiste i bezsporne, nie wymagają przytoczenia (teza trzecia wyroku NSA z 8 maja 1997 r., I SA/Gd 10/96 oraz wyrok NSA z 2 czerwca 1998 r.).

We wszystkich poddanych kontroli postępowaniach decyzje zawierały uzasadnienia, które nie spełniały wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.,

w szczególności w zakresie uzasadnienia faktycznego decyzji. Zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a. powinno ono w szczególności zawierać wskazanie **faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł**, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W zakresie uzasadnienia faktycznego decyzji organ zasadniczo ograniczał się jedynie do stwierdzenia, że w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego ustalono, że w sprawie występuje bezskuteczność egzekucji oraz że dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 1.209,00 zł, po czym wskazywał, że stan faktyczny został ustalony na podstawie wniosku strony, oświadczeń strony oraz dokumentów (bez konkretnego wskazania, jakie to były dokumenty oraz co wynika z treści złożonych przez stron oświadczeń). Nie sposób przyjąć, że takie uzasadnienia zostały sporządzone w sposób rzetelny, ponieważ – po pierwsze – organ nie opisał wyczerpująco ustalonych w trakcie postępowania dowodowego okoliczności faktycznych mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a po drugie – nie wskazał wystarczająco precyzyjnie dowodów, na podstawie których uznał te okoliczności faktyczne za udowodnione. Jak wynika z art. 75 § 1 k.p.a. dowodem w postępowaniu administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Ujęty w art. 107 § 3 k.p.a. obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego jest przejawem realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 października 2021 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I GSK 503/21 organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe.

Nierzetelnie sporządzone uzasadnienie decyzji skutkuje tym, że nie jest ono zrozumiałe dla strony i nie wie co kierowało organem, który podjął rozstrzygnięcie określonej treści. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 24 kwietnia 2018 r. sygn. akt I OSK 1351/16 podkreślił, że do naruszenia art. 107 § 3 k.p.a. dochodzi wtedy,

gdy uzasadnienie decyzji nie zawiera wszystkich elementów, wymienionych w tym przepisie albo gdy mimo formalnej poprawności jego treść - ze względu np. na ogólnikowość stwierdzeń i argumentów - nie pozwala na skontrolowanie poprawności rozstrzygnięcia sprawy, a tym samym czyni w stopniu istotnie wątpliwym poprawność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawie.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres, na jaki przyznano świadczenia nie budzą zastrzeżeń.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

OPS w Krapkowicach, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru

PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

W aktach wszystkich poddanych kontroli postępowań zakończonych wydaniem decyzji rozstrzygających w zakresie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stwierdzono założenie metryk spraw, które zawierały wszystkie wymagane informacje określone w art. 66a § 2 k.p.a.

W poddanych kontroli aktach spraw zakończonych wydaniem decyzji w przypadkach, o których mowa w art. 9 ust. 2a i 2b ustawy organ prawidłowo realizował obowiązek informacyjny wynikający z art. 79a § 1 k.p.a., informując strony postępowania o przesłankach zależnych od strony, które nie zostały na dzień wysłania informacji spełnione lub wykazane, co mogło skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony. Organ każdorazowo określał stronom 7-dniowy termin od daty doręczenia pisma na skorzystanie z prawa do wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

W postępowaniach zainicjowanych wnioskami, w których wnioskodawca żądał ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla więcej niż jednej osoby uprawnionej do alimentów, organ wydawał odrębne decyzje dotyczące każdej z osób uprawnionych. Przyjął więc konstrukcję decyzji częściowej, która polega na rozstrzygnięciu sprawy co do istoty jedynie w części. Zarówno w doktrynie prawa administracyjnego, jak i w orzecznictwie sądów administracyjnych możliwość wydawania decyzji częściowych w sprawach, w których przedmiot postępowania administracyjnego jest podzielny jest niekwestionowana, ponieważ taka możliwość wynika z treści art. 104 § 2 k.p.a. Należy mieć jednak na uwadze, że co do zasady załatwienie sprawy administracyjnej w danej instancji kończy wydanie decyzji rozstrzygającej sprawę co do jej istoty w całości, natomiast w przypadku, gdy organ załatwia sprawę jedynie w części, powinien - po pierwsze - poinformować o tym stronę i wskazać jej, w jakim zakresie sprawa została rozstrzygnięta decyzją częściową, a po drugie – pouczyć stronę o tym, że sprawa w pozostałym zakresie zostanie rozstrzygnięta odrębną decyzją (lub decyzjami). Decyzja częściowa nie kończy bowiem definitywnie postępowania administracyjnego w danej instancji – nadal trwa stan zawisłości sprawy przed organem administracji publicznej. Należy w tym miejscu wskazać, że zgodnie z art. 9 k.p.a. organy administracji publicznej są **obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron**

o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Jako naruszenie tego przepisu należy ocenić sytuację, w której organ – pomimo złożenia jednego wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz kilku uprawnionych – wydaje częściowe decyzje administracyjne skierowane do każdego z uprawnionych z osobna i jednocześnie nie poucza ich przedstawiciela ustawowego (czyli osoby, która faktycznie złożyła wniosek) o wydaniu decyzji częściowych oraz o tym, że w pozostałym zakresie sprawa zostanie rozstrzygnięta odrębną decyzją (lub decyzjami). Na marginesie należy wskazać, że przepisy ustawy w obowiązującym brzmieniu nie stoją na przeszkodzie rozstrzygnięcia wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w którym wskazanych jest kilka osób uprawnionych jedną decyzją administracyjną. Natomiast w sytuacjach, gdy organ decyduje się na wydanie decyzji częściowych dla każdego uprawnionego z osobna, powinien zachować opisane wyżej warunki dla decyzji częściowych.

W poddanych kontroli decyzjach dotyczących ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ zarówno w treści rozstrzygnięć, jak i uzasadnieniach tych decyzji nie wskazywał kwoty odsetek ustawowych za opóźnienie, które zostały naliczone na dzień wydania decyzji. Zgodnie z art. 23 ust. 1a ustawy od kwot nienależnie pobranego świadczenia, o którym mowa w art. 2 pkt 7 lit. a, b, d, f i g ustawy, naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie. W treści rozstrzygnięć wskazanych wyżej decyzji organ formułował co prawda żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, lecz nie wskazywał konkretnych kwot tych odsetek, które zostały naliczone na dzień wydania tych decyzji. Stoi to w sprzeczności z wyrażoną w art. 9 k.p.a. i opisaną już wyżej zasadą informowania stron. Należy mieć na uwadze, że obowiązek udzielania informacji stronie obejmuje cały tok postępowania – od jego wszczęcia aż do zakończenia go decyzją kończącą postępowanie w danej instancji. Tym samym strona – po zapoznaniu się z treścią decyzji administracyjnej – powinna mieć świadomość, jaki obowiązek ciąży na niej w rezultacie wydania decyzji obligującej ją do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia – zarówno w zakresie wysokości należności głównej, jak i wysokości należności ubocznej w postaci odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczonych na podstawie art. 23 ust. 1a ustawy.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia we wskazanym wyżej zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych od dnia 1 sierpnia 2024 r. do dnia 31 października 2024 r. ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1 października 2024 r. do dnia 30 września 2025 r. W pozostałych przypadkach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano do końca właściwego okresu świadczeniowego (2023/2024 dla wniosków złożonych pomiędzy 1 stycznia 2024 r. a 31 lipca 2024 r. bądź 2024/2025 dla wniosków złożonych od 1 listopada 2024 r.) począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy.

We wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była dopiero po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Według stanu na dzień 4 czerwca 2025 r. Gmina Krapkowice w okresie poddanym kontroli na obszarze swojego działania miała 65 dłużników alimentacyjnych. W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację **52** (80%) dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- **22** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Burmistrz Krapkowic, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- **16** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Burmistrz Krapkowic, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- **14** dłużników alimentacyjnych, dla którego zarówno organem właściwym dłużnika, jak i wierzyciela jest Burmistrz Krapkowic.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. W **27** sprawach, w którym organem właściwym dłużnika był Burmistrz Krapkowic, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w OPS w Krapkowicach w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. Wezwania te zostały podjęte przez **18** dłużników alimentacyjnych, w **7** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.), natomiast w pozostałych **2** przypadkach na dzień kontroli do OPS w Krapkowicach nie zostały jeszcze dostarczone zwrotne potwierdzenia odbioru przesyłek. W **13** przypadkach dłużnicy stawili się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe;
- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika;
- 3) w sprawach, w których Burmistrz Krapkowic był organem właściwym dłużnika, a dłużnik nie stawił się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, nie wszczynano postępowań w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ wydane w poprzednich latach decyzje w tym przedmiocie pozostawały w mocy;
- 4) w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach;
- 5) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań

dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;

- 6) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy;
- 7) w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Tryb, sposób i terminowość podejmowanych czynności w ramach działań wobec dłużników nie budzą zastrzeżeń.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

- 6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.**

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika Działu Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego OPS w Krapkowicach z dnia 4 czerwca 2025 r. obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, że na dzień 4 czerwca 2025 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Krapkowice wynosił **11.531.946,05 zł**. W okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 4 czerwca 2025 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **79.762,14 zł**, w tym:

- 19.372,82 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państw (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);

- 12.915,18 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 47.474,14 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Burmistrz Krapkowic wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z oświadczeniem głównej księgowej OPS w Krapkowicach z dnia 4 czerwca 2025 r. 40% kwot należności stanowiących dochód własny gminy przeznaczone są na potrzeby realizacji przez OPS w Krapkowicach zadań wynikających z ustawy (w tym na podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych), w szczególności na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzenia pracowników realizujących zadania wynikające z ustawy, zakup materiałów biurowych, usług (w tym usług pocztowych, prawnych, zakup licencji programu komputerowego umożliwiającego obsługę zadań wynikających z ustawy) oraz na niezbędne szkolenia, co czyni zadość realizacji obowiązku organu określonego w art. 27 ust. 6 ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia polegające na:

- 1) powoływania w podstawach prawnych decyzji zastosowanych przepisów bez wskazania paragrafów, ustępów lub punktów głównych jednostek redakcyjnych aktów prawnych, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;

- 2) wydawania przez organ decyzji częściowych bez jednoznacznego wskazywania, w jakim zakresie sprawa została rozstrzygnięta oraz bez pouczenia strony o rozstrzygnięciu sprawy w pozostałym zakresie decyzją odrębną, co narusza art. 9 k.p.a. w zw. z art. 104 § 2 k.p.a.

2. Nieprawidłowości polegające na:

- 1) uzasadnianiu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów określonych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 2) niewskazywania w decyzjach w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie na dzień wydania decyzji, co narusza art. 9 k.p.a. w zw. z art. 23 ust. 1a ustawy.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niewystarczającym nadzorem Kierownika OPS w Krapkowicach nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz w sprawie ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika OPS w Krapkowicach nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.;

- 3) określanie w decyzjach w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie na dzień wydania decyzji.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r.

**o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę
o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń,
wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania,
o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym
sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od
dnia otrzymania niniejszego dokumentu.**

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Ewa Pawlinów

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej